

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

דבר מלכות

קונטרס

שלח נא ביד תשלח

לרגל כינוס השלוחים העולמי

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

לקראת מלאת י"ד שנה ליום הבהיר ראש חודש כסלו (תשל"ח – תשנ"ב) – הננו מוציאים לאור קונטרס „שלח נא ביד תשלח“*, משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דשבת פ' חיי שרה, כ"ה מרחשון, מברכים החודש כסלו שנה זו – לרגל „כינוס השלוחים העולמי“. ובה מבאר מטרת הכינוס ותפקיד השלוחים בדורנו ובזמננו זה – „להביא לימות המשיח“, לקבל פני משיח צדקנו, „שלח נא ביד תשלח“.

מערכת „אוצר החסידים“

ער"ח כסלו ה'תשנ"ב (ה'תהא שנת נפלאות בכל)
שנת הצד"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

* להעיר מהרמז ב„יד תשלח“. וגם במספר השנה – תשנ"ב ר"ת „שלח נא ביד תשלח“.

משיחות ש"פ חיי שרה, כ"ה מרחשון, מבה"ח כסלו ה'תשנ"ב

החלטה טובה צו לערנען גאנץ ספר תורה אור ולקוטי תורה כל חלקיהם עד סיומם. וואָס דורך לימוד התורה ב- ענינים אלו, איז דאָס נאָכמער ממהר די המשכה בפועל],
און ער פירט אַלע אידן אין ארץ הקודש, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

**משיחות ש"פ חיי שרה,
כ"ה מרחשון, מבה"ח כסלו, ה'תשנ"ב**

– פתיחת כינוס השלוחים העולמי –

ווי מ'האָט שוין גערעדט מערערע מאָל (ובפרט אין די לעצטע חדשים און וואָכן): לויט דער הודעה פון חז"ל אַז ס'איז שוין „כלו כל הקיצין“, און די הודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אַז מ'האָט שוין אויך תשובה געטאָן, ביז אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע עניני עבודה (אפילו „צופוצן די קנעפּ“), און מ'שטייט גרייט צו קבלת פני משיח צדקנו – איז איצטער די עבר-דה און שליחות: צו זיין גרייט בפועל צו מקבל זיין פני משיח צדקנו בפועל ממשי!

דערפון איז מובן, אַז אין דעם באַ-שטייט די מטרה פון דעם היינטיקן כיוון נוס השלוחים העולמי: צו זיך צוזאָ-מענרעדן און אַרויסקומען מיט החלטות טובות על מנת לקיימן בפועל, ווי צו אויספירן די שליחות מיוחדת פון דעם איצטיקן זמן: קבלת פני משיח צדקנו.

ב. דער ביאור השייכות פון דער עבודת השליחות (פון די שלוחים וועל-כע האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן אין דעם כינוס השלוחים העולמי) מיט משיח צדקנו – וועט מען פאַרשטיין דורך אויפקלערן די שייכות פון משיח עצמו מיט ענין וגדר השליחות בכלל:

אויף דעם פּסוק, „שלח נא ביד תשלח“ (וואָס משה האָט געזאָגט דעם אויבערשטן ווען דער אויבערשטער

א. שטייענדיק באַ דער התחלה און פתיחה פון דעם כינוס השלוחים העולמי – פון די שלוחים שי' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בכל מרחבי תבל, בארבע כנפות הארץ – דאַרף מען צום אַלעם ערשטן דערמאָנען דעם יסוד און אַרויסגעבן דעם תפקיד פון די שלוחים בדורנו זה בכלל, ובמיוחד – דער חידוש אין דער עבודת השליחות וואָס איז צוגעקומען במיוחד בזמן האחרון: לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

כמדובר כמ"פ, אַז נוסף צו דער נקודה משותפת אין כללות עבודת השליחות פון אידן בכלל אַלס שלוחים פון דעם אויבערשטן, וואָס איז „אני נבראתי לשמש את קוניי“, ובפרט פון די שלוחים פון נשיא דורנו – אַ נקודה משותפת וואָס איז גלייך בכל הזמנים – קומט צו מזמן לזמן אַ חידוש אין דער שליחות, אַ שליחות מיוחדת, וואָס זי נעמט דורך און איז דער „שער“ דורך וועלכען אַלע עניני השליחות זיינען „עולה“: ועאכו"כ בנדוד – אַ חידוש כללי ועיקרי וואָס איז ניט בלויז נאָך אַ פרט (אַדער אַ כלל) אין דער שליחות, נאָר אַן עיקר און אַן ענין כללי ביותר, ביז דעם ענין הכי כללי אין אידישקייט – הכנה לביאת משיח צדקנו – וואָס נעמט אַרום אַלע נקודות ופרטים פון דער עבודת השליחות.

שלימות פון אַלע „שבעה קני המנורה“, אַלע שבעה דורות.

וועד ועיקר: וויבאַלד אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט די עבודת השליחות – קומט צוגיין יעדער שליח צו דעם משלח האמיתי, דער אויבערשטער, און איז מודיע: עשיתי את שליחותי, און איצטער איז געקומען די צייט אַז דו כביכול זאַלסט טאָן דיין שליחות [וואָס אויך דער אויבערשטער איז אַ שליח („מגיד דבריו ליעקב גו"י¹¹²), און צוזאָ-מען מיט די עשר ספירות – איז עצמות ומהות אַליין כביכול משיח צדקנו]: „שלח נא ביד תשלח“¹¹³ – שיק אונז משיח צדקנו בפועל ממשי!

און אפילו אויב עס קען נאָך זיין אַ ספק אַז דער אויבערשטער וויל האַלטן אידן נאָך אַ רגע אין גלות צוליב דעם גודל הנחת רוח והנאה וואָס די עבודה אין גלות פאַרשאַפט אים – שרייט אַ איד: „כל מה שיאמר לך הבעה"ב עשה חוץ מצא"י¹¹⁴, אַלץ וואָס דער בעה"ב זה הקב"ה זאָגט דאַרף מען טאָן „חוץ מצא"י, צו בלייבן נאָך אַ רגע ח"ו במצב פון „צא" בחוץ פון שולחן אביהם, מען בעט און מען מאַנט כביכול באַ דעם אוי-בערשטן: „שלח נא ביד תשלח" – בשנת ובתחלתה „יד תשלח" און ברענג שוין די גאולה האמיתית והשלימה!

און צוזאַמען מיט שלימות בעבודת השליחות (בסיום לקו"ת פ' ברכה) האָט מען גלייך די שלימות הנישואין – שיר השירים – פון ישראל וקוב"ה [ובפרט דורך דעם וואָס מ'נעמט אָן אויך די

(דער שליח) שטייט און וואָרט ביז משיח וועט קומען און דעמולט וועט ער אין דעם איינטייל נעמען און דערפון הנאה האָבן וכו', נאָר – „להביא", ער טוט כל התלוי בו צו ברענגען „לימות המשיח" לשון רבים, ניט בלויז די התחלה פון איין טאָג נאָר פון ימות (ל' רבים) – ימות המשיח (און ניט נאָר ווען משיח איז „בחזקת משיח"י¹¹⁵, נאָר אַלע ימות המשיח – אויך די שלימות פון „משיח ודאי"י¹¹⁶ (וכו').

ובפשטות מיינט דאָס – אַז פון דעם כינוס השלוחים דאַרף מען קומען און להביא החלטות טובות ווי יעדער שליח דאַרף זיך אַליין צוגרייטן און צוגרייטן אַלע אידן במקומו ובעירו וכו' צו מקבל זיין פני משיח צדקנו, דורך דעם וואָס ער איז מסביר דעם ענין פון משיח כמבואר בתושב"כ ובתושב"ע פּ באופן המתקבל צו יעדערן לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד – דורך לימוד עניני משיח וגאולה, ובפרט באופן פון חכמה בינה ודעת.

און היות אַז דאָס איז די עבודה פון דעם זמן, איז מובן אַז דאָס איז שייך צו יעדער אידן אַן אויסנאָם כלל.

טו. ויהי רצון, אַז דורך דעם וואָס יעדער שליח וועט ממלא זיין תפקידו בשלימות מיט אַלע זיינע עשר כחות הנפש, און בפרט אַז אַלע שלוחים וועלן זיך „צוזאַמענלייגן" יכנסו אין דעם – וועט מען תיכף ומיד ממש ברענגען (הגילוי ושלימות פון) דעם שליח ה-עיקרי והאמיתי צוזאַמען מיט גילוי עשר כחות שלו – „שלח נא ביד תשלח", דער שליח שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – און ווי דאָס איז געווען בדור שלפניו, אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר איז נתאחד געוואָרן מיט אביו וואָס ער איז געווען בנו יחידו, אַזוי אַז מ'האָט די

(112) תהלים קמז, יט. וראה שמו"ר פ"ל, ט.
(113) להעיר מהשייכות לשנה זו – ד, שלח נא ביד תשלח" הוא ר"ת תשנ"ב.
(114) פסחים פ"ג, ב.

(1) משנה וברייתא סוף קידושין.
(2) ראה סה"ש קי"ג הש"ת ע' 22. וש"נ. תש"ד ע' 105. לקו"ת ח"ד תשמו, ב. (וראה סה"מ תש"ח ע' 240).

(3) סנהדרין צז, ב.
(4) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
(5) שמות ד, יג.

האָט אים געשיקט צו אַרויסנעמען אידן פון מצרים) זאָגן חז"ל⁶: „אמר (משה) לפניו רבש"ע שלח נא ביד תשלח – ביד משיח שהוא עתיד לגלות". ועפ"ז יש לומר, אָז משיח האָט אין זיך דעם גדר פון אַ שליח ע"פ תורה. משיח איז דער שליח („שלח . . תשלח") של הקב"ה צו גואל זיין אידן.

דער טעם בפשטות פאַרוואָס משה האָט דאָס געבעטן, איז, כפרש"י עה"פ: „ביד אחר שתרצה לשלוח שאין סופי להכניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד, יש לך שלוחים הרבה": וויבאַלד אָז בלא-הכי וועט דער אויבערשטער ניט שיקן משה'ן „להכניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד", נאָר ער וועט שיקן אַן אַנדער שליח (משיח). איז זאָל ער שיקן משיח'ן צו גואל זיין אידן אויך פון מצרים.

מ'דאַרף אָבער פאַרשטיין: משה האָט דאָך זיכער פאַרשטאַנען – ובפרט אָז ער איז געווען שלימות החכמה דקדו-שה⁸ (ו, משה קיבל תורה מסיני"י) – אָז דער אויבערשטער האָט אַליין געוואוסט אָז ער וועט שיקן משיח'ן (און ניט משה) צו גואל זיין אידן לעתיד, און פונדעסט-וועגן האָט ער אויסגעקליבן משה'ן אַלס שליח צו גואל זיין אידן פון מצרים; איז וואָס האָט ער געבעטן „שלח נא ביד תשלח"?

6) מדרש לקח טוב עה"פ. וראה פדרי"א פ"מ: ביד אותו איש שאתה עתיד לשלוח כו' שנאמר הנה אנכי שלוח לכם את אליהו הנביא גו' (מבשר הגאולה). וראה לקו"ש ח"א ע' 8 הערה 2-3.
7) דאָף שבקשת משה לא נתקבלה בפועל (אבל ראה לקמן בפנים), אין זה שולל דברי משה שמשיח הוא שליח לגאול ישראל לעתיד.
8) ראה לקו"ש ח"ו ע' 244 ואל"ך. וש"נ.
9) אבות פ"א מ"א.

דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל¹⁰⁵, „א' הראוי מצדתו להיות גואל וכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו"¹⁰⁶, וע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, דער איינציגער שליח שבדורנו, דער איינציגער משיח שבדורנו, אָז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט – איז פאַרשטאַנדיק אָז ס'הויבט זיך אָן מקויים ווערן דער „שלח נא ביד תשלח", די שליחות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר. און דערפון איז מובן, אָז די איינציקע זאָך וואָס איז איצטער געבליבן אין דער עבודת השליחות, איז: צו מקבל זיין פני משיח צדקנו בפועל ממש, בכדי ער זאָל קענען מקיים זיין שליחותו בפועל און אַרויסנעמען אַלע אידן פון גלות!

און דאָס שטייט נאָכמער בהדגשה איז דעם שבת פ' חיי שרה (ווען עס קומט פאַר דער כינוס השלוחים), ווען מ'האָט געלייענט וועגן שליחות אברהם לאליעזר לנישואי יצחק ורבקה, וואָס גיט דעם כח אויף כל עניני השליחות, ובמיוחד – שלימות ענין השליחות פון משיח צדקנו.

און דערצו איז דאָס אויך שבת מברכים ראש חודש כסלו [ובשנה זו – צוויי טעג ראש חודש], דער חודש ה' גאולה, וחודש פון מתן תורה דפנימיות התורה¹⁰⁷, דער חודש השלישי בימי הגשמים [כנגד חודש השלישי בימי הקיץ¹⁰⁸ (חודש סיון) – דער חודש פון מתן תורה הנגלית¹⁰⁷]. ולהוסיף, אָז

105) פ"י הברטנורא למגילת רות.
106) ראה שו"ת חת"ם חוי"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שד"ח פאת השדה מע' האל"ף כלל ע'. ועוד.
107) ראה לקו"ש לוי"צ אגרות ע' רה. ריז.
108) ראה ל"ת להארז"ל פ' ויצא. ועוד.

גשמים איז אויך פאַרבונדן מיט שליחותו של משיח – מלמטה למעלה (ע"ד לבנה), „ואד יעלה מן הארץ"¹⁰⁹, אָז דוקא „מן הארץ" (ב"ן), אָ נשמה בגוף, ווערט פון חומריות גשמיות און פון גשמיות ווערט אָן „אד" (יסוד האויר, דער איידלסטער יסוד), וואָס איז „יעלה" למעלה מעלה, נאָך העכער פאַר „ורוח אלקים מרחפת על פני המים", „זה רוחו של מלך ה- משיח"¹¹⁰ – ווייל עס ווערט די תחי' אַלס נשמתו דכ"ק מו"ח אדמו"ר בפועל ממש, אַלס נשמה בגוף (און ניט בלויז ווי ער איז „רוח . . מרחפת על פני המים").

יד. דערפון האָט מען די הוראה בפר-על וואָס מ'דאַרף אַרויסנעמען שטייענ-דיק איצטער באַ דער התחלה ופתחה פון דעם „כינוס השלוחים העולמי":

לכל לראש – דאַרף מען אַרויסקו-מען מיט אַ הכרזה והודעה צו אַלע שלוחים, אָז די עבודת השליחות איצטער און פון יעדער אידן באַשטייט אין דעם – אָז מ'זאָל מקבל זיין פני משיח צדקנו.

דאָס הייסט: אַלע פרטים אין דער עבודת השליחות פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, דאַרפן זיין דורכגענומען מיט דער נקודה – ווי דאָס פירט צו קבלת משיח צדקנו.

ווי אונטערשטראַכן אין דעם נושא הכינוס – „כל ימי חיך להביא לימות המשיח"¹¹¹: אַלע עניני עבודה (בכל ימי חיך, ובכל יום עצמו – בכל פרטי ושעות היום) דאַרפן זיין דורכגענומען מיט „להביא לימות המשיח", ניט בלויז „לרבות" (ווי עס שטייט בכ"מ), אָז ער

109) בראשית ב, ו.
110) בראשית א, ב. ובב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.
111) ברכות פ"א מ"ה.

ועאכו"כ ווען די שלוחים מכל קצוי תבל קלייבן זיך צוזאמען אין א „כינוס השלוחים העולמי“, וואָס כינוס „לצדי-קים הנאה להו הנאה לעולם“¹⁰⁰, דאָס ברענגט הנאה אמיתית – הנאה דקדושה – להו און לעולם, אויך מלשון העלם והסתרי¹⁰¹. ובפרט אַז דאָס איז א „כינוס השלוחים העולמי“, שלוחים וואָס גע-פינען זיך בכל קצוי העולם כולו, און עבודתם באַשטייט פון מבטל זיין דעם העלם והסתר פון עולם און אים איבער-מאַכן, ביז אַז ער זאָל ווערן אַ דירה לו יתברך, באופן פון יחוד מ"ה וב"ו, אַלס הכנה צו דער גאולה, כנ"ל.

יג. אין דעם גופא – וואָס איז שייך צו דעם כינוס השלוחים בכל שנה ושנה – קומט צו דער חידוש בשנה זו במיוחד אין דעם קשר פון דער עבודת השליחות מיט „שלח נא ביד תשלח“, די שליחות פון משיח צדקנו:

מ'האָט גערעדט פריער (סעיף א), אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מודיע געווען, אַז מ'האָט שוין פאַר-ענדיקט אַלע עניני העבודה, און מ'שטייט שוין גרייט, „עמדו הכן כולכם“, צו מקבל זיין משיח צדקנו.

ווי מ'זעט דאָס אויך (כמדובר כמ"פ) אין דעם וואָס אין די מאורעות העולם ווערן מקויים כמה סימנים אויף דער גאולה, אָנהויבנדיק פון דעם סימן (אין ילקוט שמעוני¹⁰²) אַז „הגיע זמן גאולת-כס" פון דעם וואָס „מלכיות מתגרות זו בזו“¹⁰³, בפרט אין די מדינות הערביים

[כולל – וואָס מ'האָט געזען בימים אלו, אַז אין דער אַזוי-גערופענעם „ועידת השלום“, האָבן זיי מודיע געווען אַז מ'איז גרייט מותר זיין אויף כל הענינים צוליב „שלום“ כביכול, ובפועל האָט זיך אַרויסגעוויזן אַז „לא דובים ולא יער!“ ואכ"מ].

און עס איז שוין מקויים געוואָרן דער סימן פון שנה שעברה – ה'תשנ"א ר"ת ה' תהא שנת נפלאות אראנו, און בהוספה בשנה זו – והולך ונמשך – ה' תהא שנת נפלאות בה, (און) בתוכה – אַז דאָס (נפלאות) ווערט דער מהות ותוכן ונשמה פון דעם יאָר.

און מ'זעט בפועל ווי עס איז געוואָרן און עס ווערט דער „ילחום מלחמות ה" וינצח בכמה וכמה ענינים – דוקא מתוך מלחמה של שלום. און נצחון איז אויך מלשון נצחיות, פאַרבונדן מיט דעם גילוי פון „נצח": נ' – גילוי שער הנו"ן, צ' – שנת הצדי"ק (ווי אידן האָבן אַנ-גערופן דעם יאָר), און ח' – דער גילוי פון משיח צדקנו, וואָס איז פאַרבונדן מיט מספר שמונה (שמונה נסיכי אדם¹⁰⁴).

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז ווי-באַלד די שלוחים האַלטן שוין פון לאַנג נאָך מילוי התחלת עבודת השליחות ב-הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, און פון לאַנג נאָך אמצע עבודת השליחות, ביז אַז מ'האָט שוין מסיים געווען די שליחות (כהודעת נשיא דורנו הנ"ל), ואעפ"כ איז די גאולה האמיתית והשלימה נאָך ניט געקומען בפועל ממש – דאַרף מען זאָגן אַז ס'איז נאָך גע-בליבן עפעס צו טאָן וואָס וועט ברענגען די גאולה בפועל.

און דאָס איז: ע"פ הידוע אַז „בכל

100 משנה סנהדרין עא, סעי"ב.

101 ראה לקו"ת שלח לז, ד. ובכי"מ.

102 ישעי' רמז תצט.

103 מדרש לקח טוב לך לך יד, א. וראה גם

ב"ר פמ"ב, ד.

104 סוכה נב, ב.

ג. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים הביאור בכללות גדר השליחות בתורה, אָנהויבנדיק פון דער ערשטער שליחות וועגן וועלכער עס רעדט זיך אין תורה (ובאריכות הפרטים)¹⁸ בפרשתנו¹⁹ – די שליחות וואָס אברהם האָט געשיקט אליעזר'ן צו געפינען און מאַכן און טאָן אַ שידוך פאַר יצחק בנו, און ווי ער האָט דערנאָך אויסגעפירט שליחותו בפועל – בשידוך יצחק ורבקה.

ויש מקום לחקור וואָס איז געווען דער גדר ודין פון (שליחות) אליעזר ב-קיום דברי אברהם אליו¹⁵, „ולקחת אשה לבני ליצחק“¹⁶. וואָס יש לפרש בזה אויף כמה אופנים, ומהם¹⁷: (א) „אליעזר

13 ראה גם שיחת ש"פ חיי שרה תשמ"ט (סה"ש ח"א ע' 58 ואילך). תשי"ג (סה"ש ח"א ע' 130 ואילך).

14 כה, ב ואילך.

15 שם, ד.

16 וראה פנים יפות וס' המקנה שבהערה 18, שאברהם שלח את אליעזר בתור שליחו של יצחק שה' גדול (וראה קידושין מה, ב). ואף לדעת הפוסקים (רמ"א אה"ע סל"ה ס"ו בשם הגהות מרדכי) דאין שליח קידושין עושה שליח, הרי זה: (א) רק לדיעה אחת ותקנה בעלמא. וצ"ע אם כן הוא (אצל האבות) לפני מ"ת. (ב) אליעזר ה' עבדו של אברהם שהוא כגופו (ולא כמו שליח), ומצד זה ה' יכול לקדש רבקה, ראה מפרשים שבהערה 18.

17 הבא לקמן הוא ע"פ פירוש התוס' שבהערה 19, ופירוש המדרשים ומפרשי התורה – שאליעזר קידש את רבקה ליצחק, והיא נעשית ארוסה (מדרש אגדה עה"פ (פרשתנו שם, כב) ויקח האיש נום זהב. לקח טוב עה"פ (שם, נג) ויוצא העבד. תוס' (הדר זקנים) עה"פ (שם, יו"ד) ויקח העבד עשרה גמלים, או גם נשואה (ראה פד"א פט"ז וברד"ל

* ראה בתוס' הנ"ל שבמסכת כלה (רפ"א) דמ"יית קרא דויברכו את רבקה (פרשתנו שם, ט) אינא למימר דהתם ברכת אירוסין (אבל ראה הערה 124).

שליח ה' ליקדושין¹⁸ (ווי עס שטייט און לה. ספורנו עה"פ (שם, סא) ויקח העבד את רבקה. ועוד).

[ולפי פירוש זה – יש לומר, דזה שאליעזר שם „שני צמידים על ידיו“ (שם, כב), הוא בהתאם להמנהגים לקדש בטבעת***. וראה מדרש אגדה שם, ש, נום זהב – הוא ה' קידושין, ושני צמידים על ידיו – שהם מאתים וחמשים, המתאים כנגד כתובת בתולות והחמשים תוספת].

אבל בכמה מדרשים ומפרשים משמע שלא קידשה אלא הביאה ליצחק ורק אח"כ נתקדשה לו (ראה פד"א שם לדעת ר"י. וראה לקו"ש חט"ו ע' 165 הערה 22: ע' 168 הערה 33).

18 ואף שאליעזר ה' עבד, ואין עבד נעשה שליח לקידושין לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין (רמב"ם הל' אישות פ"ג הי"ז. טוש"ע אה"ע"ז סל"ה ס"ו) – י"ל בפשטות, שלפני מ"ת ה' אפשר למנות גם עבד לשליח (כיון שלא ה' אז, תורת קידושין, ראה רמב"ם ריש הל' אישות). ובמנחה בלולה ופי' מהרי"א עה"ת פרשתנו שם ועוד, שאברהם שיחרר אליעזר ולכן נעשה שליח לקידושין.

עוד ביאור בזה – בפנים יפות פרשתנו שם, ב: המקנה לקידושין מא, ב [ושם, שדין הנ"ל שאין עבד נעשה שליח לקידושין הוא רק בנוגע לאדם אחר אבל עבדו של המקדש שאני ויכול לקדש ע"י עבדו לא מתורת שליחות אלא דהוי כגופו, ד"ד עבד כיד רבו" (ב"מ צג, סע"א. וש"נ)]. וראה ע"ז ברד"ל לפד"א פט"ז אות לב בהג"ה (ו). ועוד.

** רמ"א אה"ע ר"ס כז (ושם): „ויש להם טעם בתיקוני זהר“, ראה תקו"ז ריש תיקון ה' (יט, א). תי' י' (כה, ריש ע"ב). תי' כ' (נה, ב). חינוך מצוה תקנב (וראה בס' אוצר חינוך מנהגים בין בני בבלי לבני א"י (הובא גם ב"ש"ש ב"ק בסופה) דמנהג א"י לקדש בטבעת משא"כ בבבלי). – הביאור בזה ע"פ הלכה, ראה צפני"ג לרמב"ם הל' אישות רפ"ג. ס' המקנה ס"י נ ס"א (הובא בשער הכולל פל"ה אות ג). – וראה בארוכה שיחת ש"פ בלק תשד"מ.

*** וע"ד מה שמצינו ביהודה ותמר – שנתן לה חותמו (וישם לז, יח), „וקדשה בטבעת“ (דעת זקנים מבעה"ת עה"פ. ו"כה בתוספות – הדר זקנים. מושב זקנים עה"ת. וראה לקו"ש חט"ו ע' 337 ואילך).

אין תוספות¹⁹), וואָס „שלוחו²⁰ של אדם כמותו²¹.” [און אויך אין דעם גדר פון שליח עצמו זיינען פאַראַן כמה דרגות, כידוע²²: מעשה השליח איז כמעשה המשלח; יתרה מזה אויך דער כח העשי' של השליח איז כמותו המשלח; ועוד יתיר – דער גאַנצער שליח איז כמותו המשלח; ביז „כמותו (המשלח) ממש²³]. (ב) אליעזר איז געווען בגדר שדכן, צו געפינען אַן אשה פאַר יצחק'ן (ניט בתור שליח לקידושין²⁴), אָדער אפילו אַ שדכן צו איר מקדש זיין – וואָס הגם אַז אויך אַ שדכן האָט בכח צו מקדש זיין²⁵, איז דאָס אָבער ניט דער זעלבער כח ווי אַ שליח וועלכער איז „כמותו” המשלח, משא"כ בנוגע צו אַ שדכן זאָגט מען ניט²⁶ אַז שדכן של אדם כמותו, ואדרבה

– אַ שדכן איז בפירוש ניט כמותו, נאָר ווי אַ באַזונדער מענטש וואָס טוט יענעם אַ טובה (ווי מ'זעט עס במנהג העולם).

עס איז דאָ אַ סברא צו זאָגן, אַז אליעזר איז ניט געווען ווי אַ שליח של אברהם שהוא כמותו, נאָר ווי אַ באַזונ- דער מציאות (אַזוי ווי אַ שדכן) – ווי ס'איז משמע פון דעם וואָס (בענין ה- שידוך של יצחק גופא) אליעזר „הי' 27 מחזר למצוא עילה שיאמר לו לאברהם לפנות אליו להשיאו בתו, אמר לו אברהם בני ברוך ואתה ארוור ואין ארוור מדבק²⁸ בברוך²⁹. [ובפרט אַז אין דעם סיפור הדברים איז מודגש ובאריכות ווי אליעזר האָט אַליין זיך געדאַרפט משת- דל זיין צו געפינען דעם פאַסיקן שידוך פאַר יצחק: אליעזר האָט געדאַרפט אַליין מתפלל זיין לה, און אַליין מברר זיין און מאַכן אויף דעם אַ סימן (און דערצו נאָך באופן נסי), וואָרום אברהם האָט אים נאָר געזאָגט³⁰, „לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני גו' אל ארצי ואל מולדתי תלך”, און ניט מפרט געווען וועמען ער זאָל מקדש זיין] – במילא איז דאָ אַן אַרט אַז אין דעם זאָלן זיך אַריינמישן אייגענע חשבונות כו'.

אַבער לאידך גיסא, איז דאָך אליעזר

וא"ל לשדכה לו והלך השדכן וקדשה לו בלא מינוי שליחות הרי זו מקודשת”.

(27) רש"י פרשתנו כד, לט, מב"ר שם פני"ט, ט. יל"ש הושע רמז ב.

(28) דענין הנישואין הוא ש"דבק באשתו והיו לבשר אחד" (בראשית ב, כד), שדוגמתו בענין השליחות – „שלוחו של אדם כמותו (ממש)“.

(29) ולהעיר גם מטענת אברהם (לך לך טו, ב- ג): „מה תתן לי ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר גו', הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אותי” (לא למעילותא).

(30) פרשתנו שם, ג-ד.

ובפרטיות זיינען דאָס די ביידע עני- נים וואָס דאַרפן זיין אין אַ שליח: (א) אַ ביטול צו דעם משלח (ע"ד לבנה), און (ב) אַ מציאות בפ"ע, אַ בר דעת, וואָס קלייבט זיך אַליין פאַנאָדער מיט זיין אייגענעם שכל ווי ער דאַרף אויספירן שליחותו (ע"ד שמש) – „להאיר על ה- ארץ“.

און דערפון וואָס משה ומשיח שטייען בהתאחדות („גואל ראשון הוא גואל אחרון”) ווערט מעין זה אויך נמשך כח אין דער עבודה פון אַ אידן, אַז ביי אים זאָלן נתאחד ווערן ביידע ענינים אַלס שליח.

[ויש לומר אַז דאָס איז אויך מרומז אין דעם וואָרט „שמש”, וואָס האָט צוויי פירושים: שמש – וואָס באַלייכט (משפיע), „להאיר על הארץ”, און „שמש” מלשון שימוש – דער ביטול פון דעם שליח, מצד דעם וואָס „אני נבראתי לשמש את קוני”, ביז אַז „אני לא נברא- תי אלא לשמש את קוני”⁹⁹].

וע"פ המדובר לעיל, אַז דער כח אויף ענין השליחות בכלל קומט פון דעם ערשטן שליחות שבתורה – די שליחות וואָס אברהם האָט געשיקט אליעזר'ן צו מאַכן דעם שידוך פון יצחק ורבקה, איז אויך מובן, אַז כשם ווי אין דער שליחות הראשונה, האָט אברהם (דער משלח) געגעבן „כל אשר לו”, וואָרום דאָס איז נוגע צו מילוי השליחות בשלימותה, אַז אַלע פרטים וענינים זאָלן זיין דורכגע- נומען מיט דער נקודה כללית פון יחוד מ"ה ובי"ן („נישואי יצחק ורבקה), אַזוי אויך בכל שליחות ושליחות פון אַ אידן

(99) כ"ה גירסת הש"ס כת"י (אוסף כתבי-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשכ"ד) במשנה וברייתא סוף קידושין. וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. וראה גם יל"ש ירמ' רמז רעו.

„לשמש את קוני”, באַקומט ער כביכול „כל אשר לו” פון דעם משלח (דער אויבערשטער). ביז דעם כח פון עצמותו ומהותו ית' וואָס איז כולל „כל אשר לו”, צו אויפפאַן דעם יחוד פון נשמה וגוף פון אַ אידן בעוה"ז הגשמי. און אין אַן אופן, אַז כל הפרטים ופרטי פרטים בעבודתם של ישראל, ווערן דורכגע- נומען בגלוי מיט דעם איין און איינציג קער נקודה און צוועק: דער גילוי פון משיח צדקנו (שלימות ענין השליחות, יחוד מ"ה ובי"ן).

יב. אין דעם אַלעם קומט צו נאָכמער בדורנו זה במיוחד – אין וועלכן ס'איז צוגעקומען אַ חידוש אין דעם ענין השליחות, אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט ממנה געווען יעדער אידן פון דעם דור צו זיין זיינער אַ שליח אין הפצת התורה והיהדות און הפצת ה- מעינות חוצה, ביז צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה.

און ווי מ'זעט בפועל, אַז איצטער קומט אַן לייכטער מסביר זיין אַ אידן – אפילו אַזאָ וואָס האָט לפני זה בגלוי דערצו קיין שייכות ניט געהאַט – אַז נוסף אויף זיין אייגענער עבודה, האָט ער אויך די אחריות צו זיין אַ „שליח”, צו משפיע זיין (פון זיינע מעלות ודיעות צו מו"ח) אויף אַנדערע, אַנהויבנדיק פון בני ביתו און חבריו וידידיו, און אַלע צו וועמען ער קען דערגרייכן.

און אין דעם קומט צו במיוחד – בנוגע צו די וועלכע האָבן זוכה געווען, אַז פון צווישן עם ישראל גופא, זיינען זיי אויסגעקליבן געוואָרן אַלס שלוחים פון נשיא דורנו, וואָס כַל עבודתם בכל המעט-לעת כולו איז געווידמעט צו אויספירן שליחותם אין הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, און ברענגען די גאולה.

משיח איז ענינו „גואל אחרון” – וואָס ער קומט בסוף העבודה (מלכות), סוף הספירות) בסוף זמן הגלות, אָבער אין דעם איז דאָ די מעלה פון מקבל, וואָס דורך זיין ביטול איז ער אין זיך כולל אין אַ פנימיות אַלע השפעות מלמעלה, ואדרבה – דער אור המקבל דערגרייכט און נעמט זיך נאָך העכער פון דעם אור המשפיע, ווי ס'זעט נתגלה ווערן ב- גאולה האמיתית והשלימה אַז „נקבה תסובב גבר”, די מעלה פון דעם גוף פון אידן (לגבי זיין נשמה), וואָס דוקא אין אים איז דאָ דער כח העצמות⁸⁵, ביז אַז לע"ל הנשמה ניוזנית מן הגוף⁸⁶. און דעריבער וועט דוקא משיח צדקנו ברענגען די גאולה – די גאולה ו- שלימות פון אַלע ענינים, אויך פון משה רבינו.

ויש לומר אַז דורך דעם וואָס משה האָט אויסגעפירט אַז „שלח נא ביד תשלח”, עיי"ז וואָס „גואל ראשון הוא גואל אחרון” (כנ"ל סעיף ב), האָט זיך אויפגעטאַן דעם יחוד פון ביידע ענינים ומעלות – אַז משיח האָט אין זיך ביידע ענינים ומעלות: נוסף צו דעם וואָס ער איז אַ מלך, איז ער (אויך) אַ רב⁸⁷ (חכמה), וילמד תורה כל העם כולו⁸⁸, און אויך צו משה רבינו און די אבות כו"ו⁸⁹ [ועד"ז אין משה – האָט ער אויך

די מעלה פון מלך⁹⁰, ויהי בישורון מלך⁹¹].

ויש לומר אַז דאָס איז אויך מרומז אין דעם וואָס „משיח” איז בגימטריא „שליח” בתוספת עשר⁹² – ווייל שלימות גילוי המשיח איז דורך דעם וואָס ער פירט אויס עבודתו אַלס שליח מיט אַלע עשר כחות נפשו, פון חכמה ביז מלכות.

יא. ע"פ הידוע אַז יעדער איד האָט אין זיך מבחי' משה⁹³ ומבחי' משיח⁹⁴ – איז מובן, אַז באַ יעדער איד איז דאָ מעין פון די ביידע ענינים הנ"ל:

יעדער איד איז אַ שליח של הקב"ה „לשמש את קונו”. וכללות שליחותו באשטייט אין – „להאיר על הארץ”⁹⁵, באַלייכטן די גאַנצע וועלט מיט דעם אור הקדושה ואור האלקי. און אין דעם זיינען פאַראַן בכללות צוויי אופנים ע"ד ווי די „שני המאורות הגדולים”, „מאור הגדול” און „מאור הקטן”⁹⁶ (כידוע אַז „את העולם נתן בלבם”⁹⁷, אין יעדער איד שפיגלען זיך אַפ כל עניני העולם] – זיין עבודה אַלס אַ משפיע (שמש): און זיין עבודה אַלס אַ מקבל (לבנה), וואָס דורך דעם ווערט אויך „להאיר על הארץ” באור חוזר (ע"ד מתלמידי יותר מכולם⁹⁸, וכיו"ב). ויש בזה מה שאין בזה.

90 רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו הי"א. ועוד (נסמן בלקו"ש ח"ט ע' 170 הערה 54).

91 ברכה לג, ה. וכפי' חז"ל (מדרש תהלים בתחלתו. שמו"ר פמ"ח, ד. ועוד) שהובא ברמב"ן עה"פ.

92 ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט ע' 358 ואילך. 93 תניא רפמ"ב.

94 מאור עינים ס"פ פינחס.

95 בראשית א, טו.

96 שם, טז.

97 קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב.

98 תענית ז, א.

ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו לשלוח לו בתם” – האָט אברהם אָפּגע- געבן דעם שטר מתנה ברשותו של אליעזר, באופן אַז ער האָט דעם כח דאָס צורייסן וכיו"ב, אַזוי אַז „כל אשר לו” פון אברהם איז געווען ברשות אליעזר].

דלכאורה: ווי האָט אברהם געקענט אָפּגעגבן „כל אשר לו” צו איינעם³⁹ אויף וועמען ס'קען זיין אַ ספק וואָס ער וועט דערמיט טאַן⁴⁰? איז דערפון מוכח, אַז אליעזר איז געווען אינגאַנצן איבער- געגעבן צו אברהם'ן (אַלס זיינער אַן עבד), ולכן אויך ווען ער האָט אים גע- שיקט מאַכן דעם שידוך פאַר יצחק'ן – איז ער געווען (ניט ווי אַ שדכן, וואָס איז אַ מציאות לעצמו, נאָר) ווי אַ שליח, וואָס כל מציאותו איז מציאות המשלח. און דעריבער האָט אברהם געקענט לאָזן ברשותו „כל אשר לו” בלי שום ספק בדבר⁴¹.

ד. דער ביאור אין דעם וועט מען פאַרשטיין בהקדים נאָך אַ שאלה – אַ

געווען „זקן ביתו המושל בכל אשר לו”³¹, „שמושל בתורת רבו”³², און „דולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים”³³, און „עבד אברהם”³⁴, וואָס „עבד מלך”³⁵ וכו'. און אויך אין קיום דברי אברהם „ולקחת אשה לבני ליצחק” – האָט אליעזר דאָס אַלץ מקיים געווען בדיוק כדברי אברהם. און נאָכמער – אברהם האָט אים משביע געווען אויף דעם („שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך גו”³⁴). וואָס צוליב דעם – ועוד טעמים – איז מסתבר זאָגן אַז ער איז געווען אַ שליח (של אדם כמותו) לקדש את רבקה.

ויש לומר, אַז דאָס (אַז אליעזר איז געווען אַ שליח) איז מובן אויך פון דעם וואָס עס שטייט³⁶, „ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך וכל טוב אדוניו בידו”, ווי מפרשים טייטשן³⁷, אַז אליעזר האָט געהאַט ברשותו („בידו”) „כל טוב אדוניו” און האָט דערמיט געקענט טאַן וואָס ער וויל (און האָט אויף דעם ניט געדאַרפט קיין נתינת רשות), ווי עס שטייט פריער „המושל בכל אשר לו”.

[און אפילו לויט דעם פירוש (ווי רש"י ברענגט³⁸), אַז „שטר מתנה כתב

31 שם, ב. 32 יומא כח, ב. 33 שם. הובא בפרש"י לך דר טו, ב. 34 וכפי שפתח (כפתיחת דבר סגור) אליעזר את דבריו בבואו לבית רבקה – „עבד אברהם אנכי” (פרשתנו שם, לד). 35 תנחומא צו יג (הובא בפרש"י בהעלותך יב, ח). ספרי (הובא בפרש"י) דברים א, ז. ב"ר פט"ז, ג. – ובשבעות מז, ב: עבד מלך כמלך. 36 פרשתנו שם, יו"ד. 37 רמב"ן. ספורנו. חזקוני. ועוד. 38 עה"פ, מב"ר שם פנ"ט, יא (זו דיאיתק"י). וראה תר"ש עה"פ (אות עב). וש"נ.

39 ראה רא"ם כאן: לא יתכן לומר שנתן ממנו לרשותו של אליעזר (ומבאר שזהו הכרחו של רש"י לפרש שטר מתנה כתב ליצחק כו').

40 ובפרט לפי הביאור (לעיל הערה 18), שאברהם שיחרר את אליעזר לשלחו לקחת אשה ליצחק, אשר עיי"ז בכחו לעשות עם כל נכסי אברהם כפי שיעלה ברצונו (משא"כ לפני זה כשנאמר „המושל בכל אשר לו” ה' עבדו, שהוא כגופו ומה שקנה עבד קנה רבו (פסחים פח, ב. קידושין כג, א)).

41 באגדת בראשית פמ"ה [מן] [ועד"ז הוא תנחומא (באבער) ויצא ג): מהו המושל . . . שהשליטו על כל מה שיש לו, ואמר לו אפילו אתה מאבד מה שיש לי – וקח אשה לבני משם, מיד ויקח העבד עשרה וגו'. אבל גם זה הוא (לא איבוד סתם לטובתו וכיו"ב, כ"א) רק בשליחותו של אברהם – בכדי לקחת אשה ליצחק.

„קלאץ קשיא” – אויף דעם וואָס „שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו לשלוח לו בתם”:

אפילו בנוגע צו מצות צדקה (וכיו"ב) איז דער דין⁴² אַז „לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו, והעושה כן עובר על דעת הכתוב, שהרי הוא אומר⁴³ מכל אשר לו ולא כל אשר לו כו””. איז ווי קומט עס אַז אברהם האָט אָפּגעגעבן „כל אשר לו” צו יצחק⁴⁴ (אפילו אויב ער וואָלט דאָס אים דאַן אָפּגעגעבן ב- ירושה⁴⁵, וואָלט דאָס אויך ניט געווען מובן⁴⁶, עאכו"כ אַז דאָס איז געווען „כדי שיקפצו לשלוח לו בתם”, ובפרט אַז אפילו אויב ער וואָלט ניט אָפּגעגעבן „כל”, נאָר רוב, איז זייענדיק אַן עשיר גדול ביותר וואָלט דאָס אויך געבראַכט אַז „יקפצו לשלוח לו בתם”). ובפרט אַז אברהם איז דאָן געווען ק"מ שנה, און האָט דערנאָך געלעבט נאָך כו"כ שנים (ל"ה שנה), במילא האָט ער דאָך גע- דאַרפט האָבן נכסים פאַר זיך אַליין און

42 רמב"ם סוף הל' ערכין ותרמים. וראה הל' דעות פ"ה ה"ב. הל' מתנות עניים פ"ה ה"ה. ובכ"מ. 43 בחוקותי כז, כח.

44 ראה משכיל לדוד כאן, שההכרח לפרש"י שנתן לו שטר מתנה – הוא, דאאפ"ל שאברהם „מסר כל אשר לו ביד העבד ונשאר ביתו ריקן”.

45 כדאיאא בפדר"א פט"ו (וראה רד"ל שם). משא"כ לשון רש"י הוא „שטר מתנה”.

46 משא"כ מה שנאמר בסוף ימי חיי אברהם „ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק” (פרשתנו כה, ה), שהוריש לבנו יצחק „כל אשר לו” (וראה השקו"ט בזה ברמב"ן ובמפרשי רש"י כאן ההוספה „ויתן אברהם גו” לגבי מש"נ כאן „ויתן לו את כל אשר לו” בשטר מתנה. וע"פ המבואר לקמן בפנים, יש להוסיף ביאור בההפך בין ב' הפסוקים, שב- פסוק ראשון נתן לו „כל אשר לו” בשטר מתנה בגלל הנישואין של יצחק ורבקה, ובפסוק שני נתן לו „כל אשר לו” בתורת ירושה. ואכ"מ).

בני ביתו כו' (ובפרט לאחרי וואָס „ויוסף אברהם ויקח אשה גו' ותלד לו גו”⁴⁷).

בפנימיות הענינים וואָלט מען גע- קענט מבאר זיין ע"פ מש"נ⁴⁸, „יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק”, ואמרו חז"ל⁴⁹ קלסתר פניו של יצחק דומה ל- אברהם, ווייל אויך בפנימיותם ובעבור- דתם זיינען זיי (בכללות) אײן ענין און המשך – „האבות הן הן המרכבה”⁵⁰; אָבער מ'דאַרף נאָך פאַרשטיין בפשטות הענינים ע"פ נגלה.

ה. ויש לומר דער ביאור אין דעם: נישואי יצחק ורבקה – די ערשטע (הכנה לנישואין און) נישואין וואָס שטייט אין תורה – איז ניט בלויז ניש- איז פרטיים צווישן צוויי יחידים (יצחק און רבקה). נאָר אַן ענין הכי כללי: די ערשטע נישואין באַ דעם אידישן פאַלק (לאחרי קיום מצות מילה)⁵¹, און נאָכ- מער: דורך די נישואין איז געוואָרן „תולדות” – דער המשך ביז פון כלל ישראל. דאָס הייסט, אַז נוסף צו די נישואין פרטיים צווישן יצחק ורבקה, באַדייט דאָס אויך די נישואין פון כלל ישׂראל⁵² (דאָס האָט געבראַכט תולדות און געגעבן די אפשריות אויף המשך קיום עם ישראל, עד סוף כל הדורות).

ויש לומר אַז דערפאַר האָט אברהם אויף דעם אָפּגעגעבן „כל אשר לו” צו יצחק בנו, ווייל דאָס איז ניט נאָר אַ פרטיות/דיקע חתונה צווישן יצחק ו- רבקה, נאָר אַ נישואין פון כלל ישראל.

47 פרשתנו כה, א ואילך.

48 ר"פ תולדות.

49 ב"מ פז, א. תנחומא תולדות ו. הובא בפרש"י ר"פ תולדות.

50 ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

51 ראה ב"ר פ"ס, ה.

52 ראה תד"ז בלקו"ח ח"ל ע' 87.

וואָרום בכדי אויפּטאָן דעם יחוד הנשמה וגוף ביי אידן (דורך „יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה”⁸¹), און יחוד רוחניות וגשמיות בעולם, דאַרף ביי אים אַליין זיין ביידע ענינים און ווי זיי ווערן פאַראייניקט.

י. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דעם תוכן פון בקשת משה „שלה נא ביד תשלח”: מיט דער בקשה והצעה האָט משה געוואָלט אויפּטאָן – און אויפּגע- טאָן בפועל – דעם חיבור והתאחדות פון „גואל ראשון” (משה) און „גואל אחרון” (משיח):

משה⁸² מצ"ע איז ענינו (בעיקר) חכמה (תורה), כמ"ש⁸³, „זכרו תורת משה עבדי”, ו„משה קיבל תורה מסיני”. משיח מצ"ע איז ענינו (בעיקר) מלכות – „יעמוד מלך מבית דוד”⁸¹. ויש לומר אַז דאָס איז ע"ד דער חילוק צווישן מעלת המשפיע (חכמה, ראש הספירות) און מעלת המקבל (מלכות), ע"ד דער אונ- טערשייד צווישן אור השמש (משפיע) און אור הלבנה (מקבל, מלכות, פאַר- בונדן מיט דוד מלכא משיחא⁸⁴):

„משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו””, ער האָט מקבל געווען כל התורה, וואָס זי איז דער מקור אויף אַלע השפעות, און פון איר ווערט נמשך דער כח אויף אַלע ענינים, כולל – אויך דער כח אויף דער גאולה (אויך די גאולה העתידה):

82* בהבא להלן, ראה אוה"ת ויצא קיח, א. סה"מ תרע"ח ע' קמו.

83 מלאכי ג, כב. וראה שבת פט, א. שמו"ר פ"ל, ד, ושי"ג.

84 כמדוגש בזה שאומרים בנוסח קידוש לבנה „דוד מלך ישראל חי וקיים”, ש„נמשל ללבנה” (ר"ה כה, א ובפרש"י), „ועתיד להתחדש כמותה, וכנסת ישראל תחזור להתדבק בעלה שהוא הקב"ה דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה, כמ"ש (תהלים פד, יא) שמש ומגן ה' כו” (רמ"א או"ח סתכ"ו ס"ב).

העליון: און בסיום הלכות – ווערט ערקלערט די שלימות פון דער עבודה: יחוד מ"ה וב"ן, אַלס הכנה צו די נישואין לע"ל.

ט. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דעם ענין פון משיח אַלס שליח („שלה נא ביד תשלח”):

משיח איז דער שליח, דורך וועלכן עס פירט זיך דורך שלימות ענין ה- שליחות – יחוד מ"ה וב"ן [וואָס האָט זיך אָנגעהויבן בשליחות אליעזר בנישואי יצחק ורבקה] – די שליחות פון דעם אויבערשטן צו ברענגען די גאולה ה- אמיתית והשלימה, ווען עס וועט זיין שלימות היחוד פון נשמה וגוף, ישראל וקוב"ה כולא חד. און אויך בעולם – די שלימות הגילוי פון אלקות אין עוה"ז הגשמי, אזוי אַז די גאַנצע וועלט ווערט אַ דירה לו יתברך בתחתונים⁸⁰.

עפ"ז איז מובן פאַרוואָס משיח אַליין האָט אין זיך (אויך) דעם גדר פון אַ שליח וואָס באַשטייט פון אַ חיבור ויחוד פון צוויי ענינים (יחוד מ"ה וב"ן): אַ מציאות לעצמו כביכול פון אַ נשמה בגוף, אַ בשר ודם [כפס"ד הרמב"ם⁸¹ אַז משיח איז אַ „מלך מבית דוד הוגה ב- תורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו””, און „ילחום מלחמות ה'” וואָס דאָס באַ- ווייזט אַז ער געפינט זיך אין אַן עולם וואו עס זיינען דאָ מנגדים און דעריבער דאַרף ער האַלטן מלחמה – וינצח⁸²], און צוזאַמען דערמיט – שלוחו של אדם (העליון) כמותו ממש,

80 ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

81 הל' מלכים פ"א ה"ד.

82 כהמשך ל' הרמב"ם שם (בדפוס רומי ואמסטרדם, וכן בכת"י תימן): אם עשה והצליח ונצח כו”.

אין אים לייכטן דער אור הנשמה און דער גוף זאל זיין בטל צו דער נשמה (עושים נפשם עיקר וגופם טפלין), ביז און דער גוף ונשמה זאלן נתאחד ווערן, דורך דער עבודה פון קיום התומ"צ, וואָס זיי זיינען דוקא בדברים גשמיים, צו ממשיך ומגלה זיין דעם אור הקדושה אין גשמיות העולם, אזוי און אין יעדער ענין וואָס אַ איד טוט זאל זיך אָנהערן די התאחדות פון זיין נשמה וגוף (מ"ה וב"ן) מיט דעם אויבערשטן, „שלוחו של אדם (העליון) כמותו", ביז „כמותו ממש" (דער צווייטער ענין אין אַ שליח).

און דעריבער איז אליעזר געווען דוקא בגדר שליח צו אויפטאָן נישואי יצחק ורבקה, ווייל ביי אַ שליח איז דאָ די שלימות פון יחוד מ"ה וב"ן, און זיין מציאות ווערט כמותו פון דעם משלח (משא"כ אַ שדכן).

ועפ"ז איז אויך מובן פאַרוואָס אבר-הם האָט געגעבן „כל אשר לו" למילוי שליחות זו (נישואי יצחק ורבקה) – ווייל דער יחוד פון מ"ה וב"ן – וואָס שלימותו וועט זיין בגאולה האמיתית והשלימה – נעמט אַרום כל העינים פון כל סדר השתלשלות וכל התומ"צ וכו', אזוי און עס איז ניטאָ קיין זאָך חוץ ממנו. דעריבער האָט אברהם פריער פון דעם אָפגעגעבן „כל אשר לו", ובפרט נאָך און דער כח אויף אויפטאָן דעם יחוד מ"ה וב"ן (ווי ס'איז אַרויס בגלוי באַ מ"ת), איז געקומען פון אברהם.

ה. עפ"ז יש לומר אַ ביאור אויף אַ דבר פלא: דער ביאור אין חסידות (אין די ספרי יסוד פון תושבע"פ פון חסידות – תורה אור ולקוטי תורה) בפרשת

(77) ראה תניא פל"ב.

(78) ראה לקו"ת ויקרא א, ג.

אליעזר ונישואי יצחק ורבקה קומט ניט במקומו אין תורה אור בפ' חיי שרה, נאָר דוקא אין לקוטי תורה און בסופו, בפ' ברכה [סוף הדרושים אויף חמשה חומשי תורה. און דערנאָך קומען די דרושים פון שיר השירים – אַלס אַן ענין בפ"ע פון חמשה חומשי תורה!]

ויש לומר, אַז אין דעם איז אויך מרו-מז אַז די שליחות פון אליעזר צו אויפטאָן נישואי יצחק ורבקה – יחוד מ"ה וב"ן, ושלימותו בהגאולה – איז די שלימות ותכלית פון כל עניני העבודה, דעריבער ווערט עס נתבאר בסוף וסיום ושלימות פון (תו"א ו) לקו"ת: און דערנאָך קומט מען צו די דרושים פון שיר השירים – וואָס תוכנו איז שלימות הנישואין ויחוד פון אידן (אויך אַלס נשמות בגופים) מיט דעם אויבערשטן, די שלימות פון יחוד מ"ה וב"ן, ווי ס'וועט זיין בגאולה האמיתית והשלימה.

ולהוסיף, אַז בתחלת ספר לקוטי תורה, בפ' ויקרא⁵³ [וואָס פון דאָרטן הויבן זיך אַן די דרושים אין לקו"ת על סדר פרשיות פון אַ ספר שלם, ספר ויקרא. משא"כ לפני זה זיינען דאָ דרושים אויף נאָר צוויי פרשיות אין ספר שמות: פ' בשלח ופ' פקודין] – ווערט ערקלערט דער ענין פון שליחות למעלה, אַז יעדער איד איז שלוחו של אדם העליון כמותו, וואָס דער אויבער-שטער האָט עם געשיקט זיין נשמה ל-מטה אין אַ גוף בכדי אויספירן איר שליחות בעולם.

ויש לומר, אַז דאָס וואָס דאָס שטייט אין אָנהויבס לקו"ת, איז מרמז אַז דאָס איז די התחלה פון עבודת האדם – די ידיעה אַז ער איז שלוחו של אדם

(79) ש.ם.

ועוד: די נישואין קומט דוקא בכחו של אברהם (אברהם הוליד את יצחק ומל את יצחק, און דערנאָך – דער שידוך בפועל איז געקומען דורך שלי-חות אליעזר ע"י אברהם). דערפאַר האָט ער אין דעם געדאַרפט אַריינגעבן „כל אשר לו".

ועפ"ז יומתק לומר, אַז אליעזר איז ניט געווען בגדר שדכן (אַ מציאות ל-עצמו) נאָר בגדר שליח – כמותו דה-משלח (אברהם): כשם ווי עס דאַרף זיין די נתינה פון „כל אשר לו" אַז קיין פרט מחוץ לזה, אזוי איז אויך מובן בנוגע צו אליעזר (ובפרט אַז ער איז אויך געווען אַ חלק פון „כל אשר לו"), אַז כל מציאותו (אויך ווי ער גייט מאַכן דעם שידוך ע"פ דעתו) זאל זיין כמותו דהמשלח, און ס'איז ניטאָ אין דעם קיין אַרט פאַר אַן אַנדער מציאות (ווי אַ שדכן, וואָס איז אַ מציאות לעצמו און ניט מציאות דהמשלח).

ו. דער ביאור בזה בפנימיות העני-נים:

אין לקוטי תורה בסופו (פ' ברכה⁵⁴) איז דער אַלטער רבי מבאר, אַז די נישואי יצחק ורבקה איז אַן ענין הכי כללי בתורה און אין גאַנץ סדר השתל-שלות, וועלכער שפיגלט אַפ כללות עבודת האדם – דער יחוד פון מ"ה (יצחק) וב"ן (רבקה). ד.ה. דער יחוד פון נשמה (מ"ה) און גוף (ב"ן) פון יעדן אידן.

(54) בסוף ה„ביאור ע"פ (ברכה לג, ד) תורה צוה" – צו, סע"ג ואילך. וראה גם סה"מ תקס"ג ע' לו ואילך. תו"ח פרשתנו קלה, א ואילך. אוה"ת פרשתנו כזו, ב ואילך. סה"מ תר"ס ע' ל ואילך.

„ויתן אברהם גו" (כ"ל הערה 46) – מצד, הנכסים שקנה לאחר מכן".

ובמילא איז דאָס נוגע אויך צו כל ענינו של אברהם עצמו – זייענדיק דער ראש פון כלל ישראל (דער ערשטער איד). און דעריבער האָט ער אין דעם אַריינגעגעבן כל כחו – „כל אשר לו". אויב עס וואָלט זיך גערעדט וועגן אברהם ווי ער איז אַלס אַן אב פּרטי פון יצחק, דעמולט פאַסט ניט ער זאל אָפגעבן (במתנה), „כל אשר לו" צוליב חתונת בנו: נאָר אַ טייל (אפילו רוב) גיט ער אים אָפ און אַ טייל בלייבט פאַר אברהם וכו': וויבאַלד אָבער אַז די נישואין איז אַן ענין הכי כללי וואָס נעמט אַרום גאַנץ כלל ישראל – וואָס דאָס איז כל ענינו ומותו של אברהם (אַלס דער ראש פון כלל ישראל, דער ערשטער איד) – האָט ניט קיין אַרט אַז עס זאל בלייבן אַ חלק (אפילו אַ פרט הכי קטן) פון אברהם וואָס איז דערפון אָפגעטיילט ח"ו, דעריבער – נתן לו „כל אשר לו", ער האָט זיך אינגאַנצן מיט „כל אשר לו" אָפגעגעבן (און אַריינגעגעבן) אין דעם⁵⁵.

(53) וע"ד שהוא בצדקה, שההגבלה ש"לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו", הוא לא ב"מי שצריך לתקן נפשו עדיין, (ד)פשיטא שלא גרעה רפואת הנפש מרפואת הגוף, שאין כסף נחשב (ע"פ ל' הכתוב דה"ב ט, כ. ועד"ז במ"א י, כא), וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כתיב" (איוב ב, ד) (תניא אנה"ק סו"י. וראה גם אנה"ת פ"ג צג, א). שזהו"ע הנוגע לנפשו שלמעלה (מצדקה שהיא דין ב)ממונו (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 217 ואילך). ועד"ז י"ל בנוגע לנישואי יצחק ורבקה, שבהיותו ענין כללי הנוגע לכלל ישראל (ובמילא) נוגע בנפשו של אברהם, נתן על זה „כל אשר לו".

(*) ובנוגע לפרנסתו של אברהם בפועל (לאחרי שנתן ליצחק כל אשר לו) – מובן שניזון מנכסי יצחק (בחיוב כיבוד אב – נזכר בקשר לאברהם אבי ונאביו תרח). או השתדל להשיג עוד נכסים (וראה נחלת יעקב כאן, שזוהי ההוספה בפסוק השני

בזו – די שלימות היחוד והנישואין צווישן אידן (אלס נשמות בגופים) מיט דעם אויבערשטן, ישראל וקוב"ה כולא חד⁵⁵, ווי עס וועט זיין בגאולה האמיתית והשלימה (לאחרי די התחלה בזה, די אירוסין, בא מתן תורה⁵⁶).

וואָס אין דעם באַשטייט כללות עבד-דת האדם בקיום התומ"צ בעוה"ז הגשמי – דער יחוד פון מ"ה וב"ן: דער חידוש פון מתן תורה באַשטייט אין דעם, וואָס דעמולט איז נתבטל געוואָרן די גזירה וואָס האָט פאַנאָדערגעטיילט צווישן „עליונים" און „תחתונים"⁵⁷ (רוחניות און גשמיות, מ"ה וב"ן), און דעמאָלט איז געגעבן געוואָרען דעם כח צו פאַרבינדן און פאַראייניקן גשמיות מיט רוחניות, אַז דער גוף הגשמי⁵⁸ און אַ דבר גשמי זאָל ווערן קדוש, ביז אַ חפצא של קדושה⁵⁹. ושלימות יחוד זה (פון מ"ה וב"ן), בתכלית השלימות והגילוי, וועט זיין בגאולה האמיתית והשלימה [ואד-רבה: דעמולט וועט זיין „נקבה תסובב גבר"⁶⁰, כדלקמן סעיף ג.].

און דערמיט איז ער מבאר אין לקו"ת פאַרוואָס די תורה איז מאריך וועגן שליחות אליעזר (ביז אַז „פרשה של אליעזר כפולה בתורה"⁶¹), ווייל „זה הי' ענין שליחות דאליעזר לברר ולהמשיך

(55) ראה זח"ג עג, א.

(56) כמאזול"ל (שמו"ר ספ"ו) „העולם הזה אירוסין היו . . . אבל לימות המשיח יהיו נישואין".

(57) תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.

(58) ראה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך) „ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי כו", והרי „ובנו בחרת" הי' במ"ת (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סי' ס"ד).

(59) ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך. וש"נ.

(60) ירמ"י לא, כא.

(61) פרש"י פרשתנו כד, מב, מבר"ר פ"ס, ח.

יחוד זה⁶² פון יצחק ורבקה (מ"ה וב"ן), דאָס האָט געבראַכט „להמשיך בחי' היחוד ממש שהוא בחי' נישואין ופני-מיות"⁶².

ובפשטות: רבקה האָט זיך געפונען אין פדן ארם (אין חוץ לארץ) באַ בתואל הארמי און לבן הארמי (כשושנה בין החוחים⁶³), בחי' ב"ן. און שליחות אליעזר איז באַשטאַנען אין דעם, אַז ער זאָל איר פון דאָרט אַרויסנעמען און ברענגען צו זיין אַן אשה ליצחק (עולה תמימה⁶⁴), בחי' מ"ה, באופן אַז „והיו לבשר אחד"⁶⁵ (מ"ה וב"ן), זיי זאָלן אויפבויען אַ בית בישראל אין עולם הזה הגשמי, מיט דעם תכלית – צו מוליד זיין „תולדות" כפשוטן (און אויך „תולדו-תיהם של צדיקים מעשים טובים"⁶⁶), פון וועלכע עס שטאַמען אַלע אידן עד סוף כל הדורות.

ועפ"ז איז מובן, אַז שליחות אליעזר (די ערשטע שליחות הכתובה בתורה) האָט געגעבן דעם כח אויף אויפצוואַך די עבודה פון יחוד מ"ה וב"ן בעבודת השם, אָנהויבנדיק באַ מתן תורה, און דערפון – ווערט עס נמשך בכל הזמנים ובכל המקומות, ביז – די שלימות בזה ב-גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, אַז די שליחות כללית פון אליעזר איז אויך מרומז אין דעם וואָס ער האָט געזאָגט⁶⁷ „עבד אברהם אנכי": ס'איז ידוע⁶⁸ אַז פון אברהם האָט זיך

(62) ל' הלקו"ת שם צו, ד.

(63) ש"ה ש"ב, ב. ב"ר פס"ג, ד.

(64) שם פס"ג, ג. פרש"י תולדות כה, כו, כו, ב.

(65) בראשית ב, כד.

(66) פרש"י ר"פ נח. וראה ב"ר פ"ל, ו.

(67) פרשתנו כד, לד.

(68) ראה לעיל (סה"ש תשנ"ב ח"א) ע' 70

ואילך. ויש"נ.

זיין בטל און פאַראייניקט מיט דעם משלח (מ"ה). וואָס דאָס איז דער ענין פון אַ שליח דוקא?⁷²

אַ שליח באַשטייט פון צוויי פאַר-קערטע ענינים: (א) ער דאַרף זיין אַ באַזונדער מציאות פון דעם משלח, אַ בר דעת בפני עצמו⁷³. (ב) ער דאַרף זיין בטל צום משלח, מכיר זיין אַז ער איז זיינער אַ שליח, און ניט משנה זיין פון רצון ודעת המשלח. אויב ער איז משנה פון דעת המשלח ווערט ער אויס שליח⁷⁴. ביז אַז ער ווייסט אַז ער גייט מקיים זיין שליחותו בכח זה וואָס דער משלח האָט אים ממנה געווען אַלס שליח, און שלוחו של אדם כמותו, ביז כמותו ממש.

וואָס דאָס איז דער תוכן פון יחוד מ"ה וב"ן: די נשמה (מ"ה) פון אַ אידן איז פאַראייניקט בגלוי מיט דעם אוי-בערשטן – „נשמה שנתת בי טהורה היא"⁷⁵, ביז אַז זי איז אַ „חלק אלוקה ממעל"⁷⁶. די שליחות פון אַ אידן – דורך דעם וואָס דער אויבערשטער האָט אַראָפגעשיקט זיין נשמה אין אַ גוף הגשמי אין אַ גשמיות'דיקע וועלט (ב"ן), „אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה"⁷⁵ – איז, אַז ער זאָל אויפצוואַך דעם יחוד פון מ"ה וב"ן, פון זיין נשמה מיט זיין גוף הגשמי, אַז אויך ווי די נשמה געפינט זיך אין גוף, וואָס מצ"ע ובגלוי איז עס אַ מציאות ויש בפ"ע (דער ערשטער ענין אין אַ שליח), זאָל

אָנגעהויבן די הכנה צו מתן תורה. און דאָס איז דער רמז אין „עבד אברהם אנכי" – אַז זייענדיק „עבד אברהם אנכי", האָט אליעזר דעם כח צו אויפצוואַך דעם יחוד מ"ה וב"ן (נישואי יצחק ורבקה) אויך וועיקר אַלס הכנה צו דעם „תעבדון את האלקים על ההר הזה"⁶⁹ און דעם גילוי פון „אנכי (ה' אלקיך)"⁷⁰ באַ מ"ת.

ז. מ'דאַרף אָבער נאָך הסברה⁷¹: לויט דעם (אַז די אריכות בתורה איז צוליב דעם וואָס נישואי יצחק ורבקה באַדייט דעם ענין כללי פון יחוד מ"ה וב"ן) האָט די עיקר אריכות געדאַרפט זיין וועגן דעם עצם שידוך פון יצחק ורבקה (וואָס אליעזר האָט אויפגעצוואַך), און ניט וועגן שליחותו ופעולתו של אליעזר אַלס הכנה צו דעם יחוד (מ"ה וב"ן): פאַרוואָס איז די תורה אַזוי מאריך וועגן דער שליחות אַליין – ווי אברהם האָט אים משיב געווען און אָנגעזאָגט אַלע פרטים וואו ער זאָל גיין, און ווי אליעזר האָט מקיים געווען שליחותו בפועל?

איז דערפון גופא מובן, אַז שליחותו של אליעזר איז נוגע צו דעם עצם ענין פון דעם יחוד מ"ה וב"ן וואָס ער האָט אויפגעצוואַך. ויש לומר איינער פון די ביאורים אין דעם – ועפ"ז וועט מען פאַרשטיין דעם טעם (פנימי) פאַרוואָס אליעזר איז געווען דוקא אַ שליח (און ניט קיין שדכן) – ווייל בכדי אויפצוואַך די עבודה והמשכה פון יחוד מ"ה וב"ן, דאַרף אַזוי אויך זיין באַ דעם אדם וואָס טוט דאָס אויך, אַז ער זאָל זיין אַ מציאות בפ"ע (ב"ן), און די מציאות זאָל

(69) שמות ג, יב.

(70) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

(71) ראה גם סה"ש ה'תש"נ ח"א ע' 130 ואילך.

(72) ראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 60-62.

(73) סה"ש תש"נ ס"ע 131 ואילך.

(74) גיטין כג, א.

(75) רמב"ם הל' שלוחין ושותפין פ"א ה"ב

ואילך. שו"ע חו"מ ס"ו קפכ ס"ב ואילך.

(76) נוסח ברכות השחר. וראה לקו"ת האזינו

עא, א ואילך. דרושים ליוה"כ פ"ס ט, א. ובכ"מ.

(76) איוב לא, ב. תניא רפ"ב.